

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Certamen SS. & gloriosoru[m] Martyrum, Acyndini, Pegasij, Anempodisti,
Aphthonij & Elpidephori.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

DE S. ACINDYNO ET SOCIIS MARTYRIBVS. 43
 CERTAMEN SANCTORVM ET GLORIO-
 SORVM MARTYRV M, ACINDYNI, PEGASII,

Anempodisti, Aphthonij & Elpidephori: Authore
 Simeone Metaphraste. Habetur in
 tomis Aloysij.

HIC AM SI Persæ primi Christum natum ex Virgine ad-
 orârunt, & donis eum honorârunt, ij tamen postea Chri-
 sti seruos propter ipsum inhumanè punierunt. Hoc au-
 tem cum ex multis alijs est euidens, tum ex argumento,
 quod nunc est propositum. Nam cum superbus ille Sa-
 pores scepra teneret Persica, & declinasset ad tyranni-
 dem, & ad Christianos, qui erant in eius potestate, per-
 sequendos fuisset incitatus, magna quædam caligo Chri-
 sti fuit offusa Ecclesiæ, & ea repleta fuit tumultu & con-
 fusione. Nullus autem ex Persis erat negligens in acriter
 defendenda sua religione. Quamobrem eos, qui Chri-
 stum colebant, quotidie criminantes, manus regie tradiderunt. Inter quas beatum
 quoque Acindynum, Pegasium & Anempodistum, qui latebant in quadam domun-
 cula, Regi indicauerunt, vt qui & Christianorum tenerent opinionem, & multos ex
 ijs, qui ad ipsos ventitabant, Christi dogma docerent, & persuaderent, vt regia despi-
 cerent decreta. Ille autem valde iratus, iussit statim sanctos compræhendi, & coram
 se sisti.

Cum verò adfuissent, iram statim illinens sic moderatone: Filioli, inquit, (quos
 paulò post erat excarnificaturus) dicite mihi, quænam est vobis patria, vnde genus
 ducitis, quodnam est vobis studium? Sancti autem responderunt: Et patria, & genus,
 & studium est fides in Trinitatem, quæ est vnus Deus, à quo ad omnes, qui sunt, essen-
 tia: & ad eos qui viuunt, vita, tanquam à fonte aliquo perenni, deriuatur. Hæc cum
 audiisset Tyrannus, Vt videtur, inquit, mea lenitas & quòd non sim procliuus ad sup-
 plicia, vos reddidit contumaces & audaces ad respondendum. Dixit verò statim
 Acindynus: Quænam responsio facta fuit secus, quàm oportet: aut quid tibi videmur
 non respondere vt conuenit? Quoniam, inquit, alia respondistis, quàm de quibus fu-
 istis interrogati. sed nisi accedentes citò sacrificaueritis, poenitentia ducti frustra fle-
 bitis. Sanctus Anempodistus libero verborum fluëto dixit Tyranno: Oportebat qui-
 dem, ô Rex, nos de hoc verbo ne minimum quidem respondere, sed ferre silentio
 tuam in nos contumeliam: sed quoniam feruor fidei in Christum, non sinit nos ta-
 cere, audi nos hæc tibi dicentes: Cur de patria, genere & studio curiosè inquiris? Hæc
 enim omnia, vt priùs diximus, est nobis Trinitas omnium architectatrix. Deos autem,
 quibus nos iubet sacrificare, nec nouimus, nec sunt omninò. Oportet enim amare
 veritatem: demones verò scimus esse deceptores, & animis afferre interitum. Qui
 cum à Deo creati essent, & ab eo qui fecerat defecissent, igni æterno sunt damnati.
 Tyrannus autem his ad iram accensus, eis mortem minatur acerbissimam. Cui sancti,
 perinde ac si bona esset pollicitus, non autem tormenta minatus, responderunt: Vix
 tandem agnouisti id, quod est nobis vile & salutare.

Tunc ergò iubet eos à quatuor viris extensos per totum corpus virgis cædi. Illi au-
 tem cum totam mentem ad Deum sustulissent, ita affecti erant, cum virgis cæderen-
 tur, perinde ac si patientibus alijs, ipsi adessent spectatores. Propterea plagas quidem
 negligebant: conueniens autem canticum ad Deum psallebant, dicentes: Vidisti
 Domine, nè sileas, & nè discedas à nobis. Deinde qui eos torquebât liatores, defessos
 iam, quòd diutius producerentur tormenta, alij recentes excipiunt. Cum autè hanc,
 quæ erat supra hominem, vidisset Tyrannus martyrum tolerantiam, & eos tanquam
 inane quidpiam ferre plagas citra dolorem, in maximam adductus admirationem &
 correptus vertigine, statim cadit supinus, ad eò vt, qui aderant, putarèt eum esse mor-
 tuum. Deinde cum ad se rediisset, licèt non ad id, quod oportebat, & veritatem, cum
 ex athletarum, quæ superabat hominem, tolerantia oporteret eum deduci ad pie-
 ratem, apparuit ille magis ab ira superatus: & iubet martyres funibus extendi in aëre,
 & ignem subter eis accendi: vt duplici tormento eorum animæ celerius erumpere-
 rent. Illi autem quouis ferro & quouis adamante fortiores, tanquam ad tormentum

Nouëbris 2.
 Cap. 1.

Sapores rex
 Peisatum
 persequitur
 Christianos

Cap. 2.
 Blanditur
 sanctis mar-
 tyribus,

Mox inten-
 tar minas.

Dæmones
 animarum
 interepro-
 res,

Cap. 3.
 Sancti mar-
 tyres virgis
 cæduntur.
 Psal. 34.

Sapores
 corruit.

Igni adur-
 tur marty-
 res.

Esa. 53.
Luc. 23.

recentius etiam recantiolem ostentantes tolerantiam, & non in viuente corpore & dolore sentiente, sed in quodam inanimato supplicium sustinentes, ipsum quidem negligebant: ad preces verò linguam & mentem conuertebant, dicentes: **Qui** es illuminatio nostra, Christe Deus noster, qui propter nos passus es iniurias, & in ligno fuisti extensus, & precatus es pro ijs, qui te interimebant, patientiæ & tolerantia de creta nobis proponens, adspice ad humilitatem nostram & afflictionem, & libera nos à machinationibus scelerati animi huius tyranni. Sciant omnes nos te habere Deum in cælis, qui potest omnia, & qui est sine principio, tuum patrem, & adorandum tuum & sanctissimum spiritum in secula, Amen.

Cap. 4.
Christus eis
apparet.
Dan. 3.

Cùm sic essent precati, in nostra forma appàrens Dominus, soluit quidem vincula: ignem autem irrorat, quomodo pueris olim in Assyria: & sic sancti illasi & salui producti sunt in conspectum Regis. Ille autem cùm esset valde crassus & insipiens, neque admirabili spectaculo obstupescactus, neque martyrum inuicta motus patientia: **Quid**, inquit, vobis videtur, eos appellans nominatim, num hæc vobis parua persuaserunt tormenta, vt à pernicioso quidem vestro errore discedatis, nostris autem edictis cedatis? an adhuc vultis permanere in errore, vestris freti præstigijs? Respondit beatus Acindynus: Præstigijs quidē neque scimus, neque vnquam didicimus, neque vnquam talibus vsi sumus imposturis. Sed quoniam Dei vires * inseparabiles, & quæ sunt supra naturam signa diuina, putas esse præstigijs, visionēque & non re vera hæc fieri suspicaris, eris deinceps mutus & lingua impeditus, vt ex teipso testimonium feras Dei virtutis. Si potes ergo dicere, dic, quibusnam dijs nos iubes sacrificare? Non erat autem vox, neque auditio, sed erat mutus, non secus atque dijs eius, solo nutu indicans animi voluntatem. Cuius amentiam Christi serui arguentes & irridentes, dicebant: Recedimus, tu autem nihil nobis omnino dicis.

Cap. 5.

Cùm autem finxissent sancti se recedere, erat Rex mutus similiter, crebro defigēs oculos in eos, qui circumstitebant, & nutu iubens, vt sancti comprehenderentur. Deinde cùm ministri quod volebat, non possent intelligere, præ ira & dubitatione effectus semijnsanus, rupit chlamydem, & id quod fibulatorium dicitur, humi disiecit, & sic eos, qui aderant, vocabat ad misericordiam. Christi autē milites & ipsos & Tyrannum miserati propter amentiam, O hominum cecitatem, dixerunt, quod sua sponte claudentes oculos, intueri nolunt lucem veritatis. Sed aperi Domine oculos cordis eorum, vt illuminentur luce Dei cognitionis, & tua considerent miracula, & adorandum & sanctum tuum nomen significant. Cùm hæc autem essent precati, eis appareret exercitus angelorum, quorum splendore ferre non valentes, qui oculis animæ caligabant, humi ceciderunt. Sancti verò cùm Dei consuetum sensissent auxilium, ei obtulerunt gratiarum actionem, dicentes: Deus noster, refugium & virtus, adiutor in afflictionibus, quæ inuenerunt nos valde: sed surge, & nobis fer adhuc auxilium, & libera ab ijs, quæ nos circundant vexationibus propter nomen tuum.

Angeli ap-
parent mar-
tyribus.

Psal. 45.

Cap. 6.

Filius autem interitus ne tunc quidem intelligens, nec se effectus melior, sed quasi à se discessisset, gemitus & suspiria emittebat, & faciem pulfabat, & similis erat ei, qui est animo perplexo, & nescit quid agat. Quem cùm benigni Christi benignus discipulus sic affectum adspexisset Acindynus, dolore oppressus, effusus propter eius cordis cecitatem lachrymis, conuersus: **Quoniam**, inquit, neque Dei disciplina, o homo, fecit te eius virtutem intelligere, sed tua sponte sic manes improbus, gaudens tenebris impietatis, & amplectēs ignorantiam: sit tibi potestas loquendi citra impedimentum, & nihil sit, quod tuæ linguæ obsistat. Illi autem protinus quidem soluuntur frenæ linguæ: oculi verò animæ minimè soluuntur à nube, quæ eos obstruebat: sed perinde ac si nihil noui accidisset, neque quicquam esset passus, pergebat ea, quæ prius, exequi: & in eos, qui circumstitebant, præ animi dubitatione iram volens immittere, vt cuius animus esset plenus dedecore: Acindynus quidem, inquit, & eius socij, & Pegafius & Anempodistus cum, quem par est, sinem iam accipient: Porro autem vos quoque, o pessimi omnium ministri, nequaquam sinam: & sumā poenas, quas vestra mereret inobedientia. Iubet ergo grabatos afferri ferreos, & ignis multum subferri, qui adspargatur adipe & pice & resina, & sanctos recumbere super hos candentes grabatos. Illi autem perinde ac si in quodā roscido & florido prato essent recubaturi, constanti vultu magnoque & excelso animo insilierunt in grabatos. Deinde cùm se multis horis extendissent, canebant Psalmum temporis conuenientem, dicentes: Igne probasti nos, sicut probatur argentum. Posuisti afflictiones super dorsa

Sapores per
martyrum
preces reci-
pit loquedi
facilitatem.

Vide suppli-
cium.

Psal. 65.

dorsa nostra. &: Da, vt magno & forti animo feramus eos qui adfunt, cruciatus. Da, etiam circumstantibus, vt agnoscant nomen sanctum tuum, quibus & tuam virtutem, & tua nota fecisti miracula.

Cum ij hæc dixissent, audita est vox è caelis, dicens: Quoniam factis vestram fidem confirmatis, vestre petitiones deducuntur ad effectum. Hanc ergò diuinam vocem effectus statim est consecutus. Nam quicumque ex circumstantibus digni sunt habiti, qui eam audirent, exclamauerunt: Vnus solus est verus Deus, quem colunt martyres, vnus fortis, vnus inuictus, & præter ipsum non est Deus. Vos ergò estis beati, qui aduentus eius in terram fuistis testes, & propter eius desiderium animas ad mortem tradidistis, mortem, quæ vitam æternam conciliat. Cæterum vt nobis quæque manum præbeat, & nos extrahat ex profundo interitus, cum rogate. Martyres autem cum eorum precum duxissent rationem, & oculos in calum sustulissent, Altissime Deus, dixerunt, adspice ad seruos tuos, qui nomen tuum inuocant in veritate, & voluntariam irrigationem attribue nouæ tuæ hereditati, ijs, inquam, qui nunc crediderunt in nomen tuum, vt fit eis medicina ros, qui à te proficiscitur, id quod peccati est, morbosum, expurgans: & sciant omnes te solum esse Deum, & omnia, ô Rex, tuæ obedire potentia. Simul autem cum sine orationis & repente emicant fulgura, & erumpit fulmina, & vehemens cadit pluuia, ad eò vt metu correpti aduersarij, huc & illuc dispergerentur, ijs solis, qui Christo crediderant, relictis solis cum sanctis martyribus, ad quos sancti: Nè timeatis, dixerunt, qui vos Christo dedicastis. nam hæc propter vos extiterunt.

Cum ergò vna voce Deo emitterent glorificationem, accessit multitudo angelorum, candidis eos induens vestibus, quæ fortè ostendebant purgatam esse animam fide & aqua. Rex autem, cuius cohiberi non poterat insania, vt par erat, dixit sanctis: Quod vestre iuuentuti parcerem & speciei, id vos fecit meam contemnere potentiam: sed re ipsa omninò scietis, vos ea facere, quæ sunt inutilia & vobis non expediunt. Sed quoniam non inest nobis minor patientia, quàm potentia, adhuc vestram tolerantes stultitiam, consulimus vt pareatis, & hunc dulcem solem lucrifaciat, & non mortem præmaturam & acerbam atrahatis: sed accedentes, dominis dijs sacrificetis. Sanctus autem dixit Acindynus: Nos vnum nouimus Deum, qui est in caelis, & ei soli seruimus, qui potest corpus & animam damnare igne æterno. Ad hæc Rex: Ego quoque, inquit, volo vos vnum solum Deum adorare. Et quomodò, dixerunt martyres, nos iubet ei sacrificare? Me, inquit, sequentes facite, quomodò me videritis facientem. Sed tu quidem, dixerunt martyres, facies sicut scis: nos autem rursus consequenter faciemus, vt didicimus.

His lætatus Rex, Et cur hoc, inquit, non diù antè fecistis: sed me coëgistis ad hoc, quod est præter naturam, vt in vos inueherer, qui estis mihi charissimi? quod vtinam non fecissem. Vos tamen tanquam patri filij ignoscite, qui vos castigando conuertere coactus sum etiam præter sententiam. His dictis, currum conscendit: & accersit sanctos, vt cum ipso considerent. Illi autem, Absit, dixerunt, ô Rex, vt nos eò procedamus dementia, vt tecum audeamus considerare, & tuam potentiam tanta afficere contumelia. Sed qua à vobis, inquit, afficior contumelia, ea est mihi opprobrior & pluris faciendâ, quàm honor aliorum. Cum autem fuissent in templo, vno ex sanctis manu apprehenso, simul cum eo est ingressus. Eius verò animo magna diffuso leticia, Magna est louis inuicti potentia, clara voce exclamauit. Deindè ad sanctos cõuersus, Quid, inquit, vobis videtur, an vt ipsi primi inchoemus sacrificium: an nos id vobis concedamus facere? Quomodò vestra voluerit potentia, Sancti responderunt. Rex autem permittit sanctis primùm precari. Cum ipsi ergò genua inclinassent, & preces Deo offerrent, totum templum fuit terramotu concussum, & quæ in eo erat statua, cadens fuit confracta. Rex itaque territus, è templo exiit. Deindè cum surrexissent sancti ab oratione, & vestigia lachrymarum adhuc apparent in eorum vultibus: Hæc sunt vestra Deo inuisa promissa? dixit Rex, hæc ne spe vos adduxi in templum deorum? Sancti autem, Nos, dixerunt, in nullo mendacio depræhendisti, ô Rex, sed quod polliciti fuimus, hoc fecimus. Ille verò, Si ad talem deduci finem vestra, vt vos dicitis, promissa putassemus, nec omninò quidem attendissemus ea, quæ à vobis dicebantur. Restat ergo, vt vos pro meritis factorum remuneremur.

Dixit, & statim iussit tres afferri lebetes, & in eos injici plumbum, & maximum ignem

Cap. 7.

Multi credunt in Christum.

Cap. 8.

Angeli noscellos induunt Christianos albis vestibus

Matth. 10.

Cap. 9.

Statua Rex purat sanctos velle demonibus sacrificare.

Statua Iouis ad orationes sanctorum corruit.

Cap. 10.

ignem

ignem in eis accendit: ex utraque autem parte lebetum stylos infigi, qui duo capita & ea dimissa stabebant supernè, per quæ dimissis catenis, & lumbis sanctorum comprehensis, eos in lebetes demittere, & rursus sursum trahere. Hoc ergò horribile supplicium lubeantes, canticum canebat unusquisque sanctus, & suo nomini & poenæ conueniens. Nam beatus quidem Pegafius: Quoniam apud te est fons vitæ, dicebat: In lumine tuo videbimus lumen. Insignis autem Anempodistus: Pedes mei steterunt rectitudine, & lucerna pedibus meis lex tua, & lumen femuris meis. Diuinus verò Acindynus, Compræhenderunt nos dolores mortis, Pericula inferni inuenerunt nos: sed etiam si per ignem transiuimus, ipse Domine educes nos in refrigerium. Qui erat autem anima occæcatus Imperator, cum vidit sanctos à plumbo nihil pati, propitius ad illos accedens: Nôui, inquit, vestras præstigias, & cum catenas suis tetigisset manibus, demisit sanctos in lebetes usque ad collum. Quorum submersione plumbum effusum supra lebetes, eos propè reliquit vacuos. Statim ergò dixerunt sancti Tyranno: Tu quidem cum tua manu velles nobis mortem afferre, à scopo excidisti, Deo nos omninò conseruante: labor autem tuus in caput tuum conuertetur, & colliges fructus dignos tuis operibus. His autem hæc dicentibus, ceciderunt quidem & dissolutæ sunt catenæ.

Cap. 11.

Vnus ex militibus Romanis conuertitur.

Ingens miraculum.

Vnus autem ex ministris, admirabili obstupescens spectaculo, exclamauit: Magnus est Deus Christianorum: & tyranno dixit, O crudelissime, quousque tuis iussis nos vexas, iubens nos aggredi ea, quæ sunt inutilia? Nos enim, qui tibi cedimus, videmus pati potius, quam Christi martyres. Tyrannus autem conturbatus repentina eius mutatione, iram quidem apud se celat, sed mansuetudinem simulans apud Aphthonium, (hoc enim erat nomen ei, qui crediderat) lube eos, inquit, citò egredi ex lebetibus. Illi verò salui, non secus atque aurum ex fornace, repente emergentes, accesserunt ad Imperatorem. Egregius autem Aphthonius, recenter compactam fidem veluti confirmans: Norum tibi sit, inquit, ô Rex, quòd Deum adoro, quem colunt Christiani, & ei soli seruiò, & me his sanctis adiungo. Ille autem magna eius audacia & fiducia obstupescens, bonis verbis & honorum promissis eum conabatur potius inducere, dicens: Ego tibi causa fui huius mutationis, qui te tam diu reliqui in ea, in qua fuisti collocatus, militia, & non sum te maioribus dignatus honoribus: sed si quid hucusque defecimus, id iam implere studebimus. Nihil ergò veritus, dic liberè, quasnam cupias dignitates. tuam enim petitionem nequaquam omninò renueamus. A Christo autem recens electus miles, Desidero, inquit, ô Rex, eam accipere militiam, quam ipse non potes præbere: sed solus Rex immortalis, qui scit etiã dona largiri immortalia. Cum ergò eius firmam & stabilem didicisset sententiam, eum statim condemnat, vt ei caput feriatur gladio, pro supplicio ea largitus, quæ erant ei maximè optanda. Qui cum lubenter eam accepisset sententiam, Ago tibi gratias, inquit, Domine, quòd me seruas, qui sum indignus, propter magnam tuam & ineffabilem misericordiam. Propterea anima mea te laudabit, & nomen sanctum tum glorificabit, nunc & in secula, Amen.

Cap. 12.

Comendat se sanctorum martyrum precibus.

Deinde ad sanctos conuersus: Ego quidem, inquit, ô domini mei dilecti, ingredior vitam mihi propositam. Røgo autem vestram benignam & misericordem animam, ne recordemini eorum, quæ iussus in vos feci: potius verò pro me rogetis comunem Dominum, vt sit mihi clemens & propitius, & ne me separet à vestra portione. Cui sancti martyres: Bono animo, dixerunt, ô frater, beatam vitam ingredi. Beatus enim es propter tuum decessum, quòd primus nostrum sisiteris coram optata Trinitate, & tui laboris accipies remunerationes, æternam lucem consequens & gloriam sempiternam. Quocirca tu potius memento tuorum sociorum, & precare, vt cum quod superest certaminis perfecerimus, absque vilo impedimento eadem, quæ tu, præmia & eandem adipiscamur hereditatem. Hæc cum sancti dixissent, eis diuinus circumfusus Aphthonius, cum & in eorum colla desiderij effudisset lachrymas, & iucundè illorū membra esset amplexus, ducebatur ad mortem. Deinde cum ad locum peruenisset definitum, beatum caput ei amputatur, & apud Deum beatam deponit animam. Qui autem fortè aderant Christiani, cum veluti ad quandam thesaurum accurrissent, & mundis sindonibus preciosas eius reliquias inuoluissent, in loculo deposuerunt, consummationem sociorum eius adhuc expectantes, vt maiores diuitias sic sibi recondent.

Cap. 13.

Post hæc sanctis dicit Rex: Ne existimetis, inquit, me vobis æquè leuem ac facilem

n. or.

mortem allaturum, atque malè perdendo Aphthonio. Nam paulatim acerbissimis tormentis carnes vestras consumens, miserabilem vobis mortem afferam. Hæc cum dixisset, bubulos iubet afferri culeos, & sanctos in eos iniici martyres: Deindè in aqua immitti. Hoc autè cum factum esset maxima celeritate, eis beatus apparet Aphthonius simul cum tribus, indutis candidis vestibus, quorum diuina virtute disrumpuntur culei, & terræ illasi redduntur ab eis martyres. Cum sic ergò conspecti fuissent à tyranno, arbitrans ille non fuisse factum, quod ipse iusserat, statim surrexit ad supplicium sumendum de licitoribus, & statim iussit eorum manus amputari gladio: erant autem quatuor numero. Deindè eos sic pro sanctis immitti in profundū maris. Quod quidem cum fieret, & mari traderentur, exclamabant: Domine, excipe nostros spiritus, & cum sanctis tuis martyribus nos, etsi simus indigni, connumera. Deo autem inuisus & planè dæmon Saporius, cum statim beatos viros, Acindynum, inquam, & Pegasium, & Anempodistum iussisset includi in carcere, ipse seipsum grauissimè cruciabat, anxius propter res præsentès, & magnis animi fluctibus agitatus, & nec cibum quidem omninò sumere sustinens.

Ijs ergò, qui primas partes apud eum obtinebant, conuocatis: Cur me solū, inquit, reliquistis in his, quæ sunt proposita, laborare: ipsi autem ocio sum delegistis silentium, nec verbo, nec factò vllam opem mihi ferentes? Sed si aliquid quidem noui & insoliti velim afferre, vos statim habeo resistentes & reluctantes. Nunc autem cum nihil noui introducatur, sed patrium nostrum dogma despiciatur, & nè cadat, veniat in periculum, & nulli vestrum veniat in mentem, ne vultu quidem dolorem præ se ferre, de summa rei planè venio in dubium, & mœrore enecor. Ad hæc Elpidephorus, qui tunc erat primus senatūs, & fidei Christi ardens amator, & ad summā quidam Nicodemus, & Christi occultus discipulus: Et quam tibi, inquit, ô Rex, hac in re opem ferre possumus? Neque enim potentia tua nobis indiget, quæ rerum experientia omnibus antececlit, & habes potestatem voluntati consequentem. Copia autem instrumentorum, quæ sunt cõparata ad torquendum, eorum quæ sunt faciendā, apertè suggerit tibi deliberationem. Rursus dicit Tyrannus: Quid verò? Ego ne solus possum latrare aduersus hos impios? Sanctus verò respondit: Si hoc tibi videtur operosum ac difficile, sine, inquit, eos sua abire voluntate. Immanissimus verò Saporius: Sed quantum, inquit, das ex tuis verbis conijciendum, vidèris illis potiùs, quàm nobis, adherere. Nam mihi verba communiter ad omnes facient, ipse solus das responsa: & suggeris, vt impios relinquam impunitos.

His sic à Saporio dictis cum suspicione, beatus Elpidephorus, Quoniam sum, inquit, princeps senatūs, hi mihi meritò concedunt primum dicèdi locum. Sed ij quocumque dicant, quod videtur vnicuique, quoniam vis, ô Rex, omninò verum audire. Quidam autem vnus ex senatoribus, habens animā diuina gratia illuminatam: Quid reuerà mirum est, inquit, ô Rex, si Elpidephorus, qui est princeps senatūs, & nihil insipiens respondet aut indecorum, nos dicere concedimus? Rex autem cum id, quod erat, re vera deprehendisset: Video, inquit, vestram mentem non rectè affectam in nostram potentiam. Quidam verò, nomine Philologus, ætate iunior, ingenio acutissimo, zelo ardentissimus: O Rex, inquit, mala, quæ tuam animam de nobis inuasit coniectura, non nobis in bonum exitum desinet. Es enim plenus suspicione, vt qui cogites omnibus tua condemnatione afferre exitum. Tyrannus autem ira repletus propter repentinam Philologi loquendi libertatem: Quis, inquit, te delegit, vt dares tam duram & asperam sententiā? Ad hæc vir ille egregius, non iram tyranni reueritus, nec de eius potestate sollicitus: Quid verò, quando verum dixerit quispiam, ô Rex, tene oportebit illic irasci? Deindè etiam intuens ad omnes, qui aderant, senatores: Per salutem, inquit, vestrum omnium, tali viro nihil oportet respondere. Quomodo enim veram accipiet orationem, quæ furore repleta est, anima? Propter hæc Tyrannus ira repletus, ira, inquam, ad similitudinem serpentis, vt dicit diuinus Dauid, milites iubet stare pro foribus, vt eos, qui ei repugnabant, & primum omnium Elpidephorum, ense conficeret. Quidam autem Callistratus, cum esset Regi amicissimus, eum collo amplexus, orabat vt iram reprimeret. Omnes verò simul liberè loquentes: Miserrime Regum, dicebant, pulchrè scies nos non eadem quæ tu, sentire, neque similiter tueri impietatem. Et hæc cum dixissent, exierunt eo sic relicto. Sed ille, cum esset nox, & ad summā filius tenebrarum, habuit noctem, opem ferentem rebus pessimis, & cum primum illuxisset, sedens pro tribunali, iuber tres fossas

Apparet martyribus.

Sumit tyrannus supplicium de licitoribus.

Cap. 14.

Elpidephorus indignus vir.

Cap. 15.

Philologi dicendi libertas.

Psal. 57.

Describit irgentem tyrannum.

SAPORIUS
VII
5

Martyres in fossas mittuntur.

Cap. 16.

Pfal. 62.

Angeli eos inde educunt

Ceduntur crudelitissime.

Condemnantur capitali supplicio.

Pfal. 93.

Cap. 17.

Milites conuectuntur ad eundem Christi.

Cap. 18.

S. Elpidophori constantia.

Pfal. 62. Senatores 4. cum 300. militibus occiduntur.

Cap. 18.

Tyrannus blanditur.

fossas effodi, & in eas immitti bestias & serpentes, & sanctum Acindynum cum suis in eas iniici.

Postquam ergo sanctos eò immisissent, Deus Deus noster, ad te de luce vigilamus, psallebant martyres. Sitiuit te anima nostra, sitiuit Deum uiuum & fortem. Sed tu fac nobiscum conuenienter tuam mansuetudini, & educ nos de lacu miseriae. Quoniam benigna est misericordia tua, & bonitas quae non potest exprimi. Interim autem dum precarentur, splendidi accesserunt angeli, veluti quibusdam virgis ferreis bestias abigentes, & vnumquemque eò sanctis manu accipientes, eos illesos eò fossis eduxerunt. Sed Rex cum oporteret rursus Christum intelligere potentiam, & cessare aliquando aggredi, quae non possunt effici, ille iussit sanctos rursus suspensos caedi.

Cum autem vidisset eorum carnes multis horis confindi, fortisque & generoso animo resistere certaminibus, iubet eos eò lignis deponi, & eis capita amputari. Ipse enim magis erat defessus intentans supplicia, quam martyres sustinentes ea, quae intentabantur: & summa fortitudine vicerunt illi infinitam crudelitatem. Cum iam autem ad mortem abducerentur, qui ab eis illuminati fuerant ad pietatem, simul cum fenatu, Dimittitis nos, dicebant, o doctores pietatis, super cathedram pestilentiae, in medio ecclesiae malignantium, cum ad mensuram aetatis in Christo nondum peruenimus. Beati autem illi eis responderunt: Qui docet hominem scientiam Christus Deus noster, qui est illuminatio animarum nostrarum, ipse vos illuminabit & reddet intelligentes, firmosque faciet & stabiles fundamento suae fidei.

Relata sunt haec Regi: & quod magna multitudo sequeretur sanctos, eorum caedes prohibens. Ille autem statim emitit cateruam militum in eos, qui sequebantur sanctos, cui iussum fuerat ut eos expelleret: sed egregij illi viri, qui ad finem usque stauerat resistere peccato, hoc nihil facientes, maluerunt potius mori cum sanctis. Quorum constantiam cum tyrannus rursus intellexisset, iussit omnes simul cum sanctis interfici, suae occidendi homines cupiditatis praetextum accipiens eorum amorem pietatis. Cum autem ei suggestissent quidam, quorum erat magnus zelus in simularum, quod si fuisset senatus causa horum malorum, iubet beatum adduci Elpidophorum, ut qui apud eum ferret primos honores. Ille autem conuersus ad inuictos martyres, qui nondum erant consummati, Rogate, dixit, pro me patres in spiritu, duces meae in Christum fidei, ut ego quoque a vestro coetu non excidam. Cui sancti: Esto bono animo, dixerunt, o frater, esto bono animo, & ne sis animo anxius. Nos enim praecedes, primus sistendus coram caelesti Domino. Cum eos ergo esset amplexus, ducebatur ad tyrannum: eum autem tres quoque alij consequebantur, qui erant eiusdem animi & instituti.

Tyrannus autem, Quid vobis, inquit, accidit, o stulti, ut deorum quidem patriam dimitteretis religionem, adhaereretis vero his impostoribus? Sed nisi citò respicientes, ad priora redieritis, vos excipiet acerbus vitae finis. Cui Elpidophorus interrito & constanti animo: Notum tibi sit, inquit, o Rex, quod deos, qui non sunt, non colimus, & tuo dogmati repugnamus. Fac ergo id, quod tibi videretur. Quoniam hoc vobis placet, inquit Tyrannus, sequendo hos impios eiusdem quoque esse finis socios, neque nos vos vestro frustrabimur desiderio: sed vestra capita iubeo gladio amputari. Cum autem sancti hanc audiuissent sententiam, laetique & exultantes ducebantur ad mortem, eos quoque consequentibus militibus, qui erant numero circiter trecenti, qui cum diuino, inquam, Acindyno & eius socijs mori maluerunt, & sic venire ad Christum, cuius misericordia est supra vitas, mortem gladio accipiunt, magnam animi alacritatem eis afferente Acindyno, & excitante, animosque addente ad martyrium.

Iam autem interfectis militibus & senatoribus, quamprimum accersit tyrannus beatum Acindynum, Pegasumque & Anempodistum: Deinde vulpina pelle indutus, clementiamque & mansuetudinem simulans peruersissimè: Quanam est, dicebat, talis vestra constantia, ut vitam praesentis sitis prodigi, & eam morte commutetis? Testis sit mihi sol, qui est iucundus omnibus, quod propter vestram mortem mihi scinduntur viscera & anima. Misereor enim vestrae aetatis & iuuentutis, & corporis quoque pulchritudinis, cuius vel misereretur bestia, & ei parceret. Credite ergo mihi, qui vestri magnam curam gero, & consulo quae sunt vtilia. Videtis enim, quomodo nulli pepercerim senatori, nec militi. Vestri autem paternè curam gero, & vos amplector, ut qui vestram didicerim virtutem & fortitudinem ex constantia in tormentis. Si enim mihi

mihī parūcētis, vos primis dignabor honoribus, & concedam dona digna vestra virtute. Sancti autem, Nec tibi, dixerunt, nec nobis frustra labores exhibe. Sed nec tu nobis parcas, nec te nostri vlla moueat misericordia. mentem enim nostram nunquam flectes, aut bonorum promissis, aut minis malorum intentatis, aut metu mortis, quæ est tibi terribilis. Quomodo enim mortem timuerint, quos hoc magis afficit molestia, quod semel & non millies possint mori pro Christo? Fac ergo cito id, quod à te iam est iudicatum. Nos enim expectat chorus sanctorum: vt etiam magis tibi agamus gratias propter celerem consummationem.

Ille autem deposita persona, & ficta ablata mansuetudine: Nō per deos, inquit, non assequemini id, quod desideratis. Iubet ergo eos, cū fuerint ferro vincti, in tutissima seruari custodia. Ipse autem cū tota nocte considerasset, quam morte eos afficeret, manū iubet in fornacem ignis ardentem diuinos iacere martyres, vt omnino consumptis sanctis eorū corporibus, ne cinis quidē relinqueretur Christianis desiderij sui solatium. Qui cū mox educti fuissent ē custodia, eis magna voce acclamauit tyrannus: Ecce pramīa vestra inobedientia, ostēdens manu fornacem: quam nullus alius, sed vos vobisip̄s accēdistis. Acindynus ergo beatus Christi martyr cū intellexisset, quā malitiosus & versipellis tyrānus: Fortē, inquit, propheticē tibi nomen imposuit mater. id enim patrem dæmonum significat. Tu autem non pater dæmonum, sed es apertē filius eius, qui fuit homicida ab initio: quoniam eius opera imitaris, vt qui hominum sanguine, sicut ipse, delecteris. Ille verō, cū verbi acerbitas eius animum momordisset, matre sua accersita: Quid mihī, inquit, o mater, nomen sibi vult? Illa autem: Scio, inquit, hoc esse tibi paternum. Quidnam verō possit significare, nescio. Sapore autem, Sed isti, inquit, cacodæmones dicunt hoc significare patrem dæmonum. Quod si habeant veritatem in hoc sibi suffragantem, non illos, sed te prius tradam morti acerba. Illa verō subridens: Omnino, inquit, nisi hoc apertē nōssent, non ita auderent loqui multis præsētibus. Hinc factū est, vt irā, quæ cohiberi non poterat, inuaderet hunc execrandum: statimque cū simul cum Deo communē abnegasset naturā, & nec ipsum omnibus charum nomen matris esset reueritus, quod vel ip̄s feris & animalibus rationis expertibus affert reuerentiā, ei manus iniicit, manū o (diuina iustitia) homo in matrem, & matrē iam vetulam, & filius matri impingit alapam, egregiam ei reddens mercedem nutritionis, aut potius lubenter dixeris, qui maiorem iure erat redditurus, quod illa tale malū in lucem ediderit. Illa autem prōcidens ad pedes sanctorum, Seruate meam senectutem, dixit cum multis lachrymis. Ipsum enim, vt video, satanam, illum ipsum ego genui.

Ille autem illam nihilipendens & repellens, intuens ad martyres: Vestra, inquit, in malis perseverantia, efficit, vt vobis fornax accendatur amplius. Illi verō, Tua mater, aiunt, curā tibi sit in præsēntia. Quid enim animi habeamus, iam satis es expertus. Tyrannus autem, Quid ea, inquit, sit mihī curā? Si tibi, inquiunt, remitteretur seculus, qui iniustas manus in ipsam matrem intulisti. Sed si pro filio, inquit, mater precata fuerit, dii mei ignoscent. Illa autem oculos statim in altum tollens, Christe vnigenite, inquit, Dei fili, filio meo nē remittas, neque in hoc seculo, neque in futuro. Ille autem rursus iniquus, Longa, inquit, vt videtur, & multorum annorum senectus tuam mutauit & corrupt mentem: & ideō tam facile induceris, vt nobis malē preceris. Ad hæc anus illa sapiens: Sed si ego, inquit, qui te genui, sum inops mentis, tu qui ab ea es genitus, quomodo saluam mentem habere existimaberis? Non ergo, inquit Tyrannus, ab eo, quod decet aberrari: Qui tibi, quæ es eiusmodi, talem intuli tibi alapam, impingens cōtumeliam. Illa autem, Tibi, inquit, testificor, quod Dei, qui omnia adspicit, oculum & iustum illius iudiciū non effugies.

Cū ea sic respondisset, mutus euasit sceleratus. vix tandē autem dixit ijs, qui aderant: Hinc tollantur impij, & in ardentem fornacem iniiciantur: quoniam contendunt non parēre nostris iussis. Hanc verō, quæ abiurauit se meam esse matrem, & violauit ius naturæ, relinquit eam sua voluntate ambulare. Illa autē beata: Deū, inquit, iuro, me esse morituram cum hac trinitate martyrum, & neque morte, neque vlla re alia me vnquam ab his esse seiungendam. Tyrannus verō, bonæ terræ malum germen præter expectationem: Hæc res, inquit, non est mihī magnæ curæ: fac, vt tu volueris. Cū ergo martyres fornaci appropinquassent, tollentes in cælum oculos, dixerunt: Domine Iesu Christe, vera lux, quæ ante secula ē paterna effulsit gloria, agimus tibi gratias, quod nos corroborasti, vt ferremus pro te certamen: & non per-

E missi,

Martyres eum contemnuunt.

Cap. 20. Traduntur in custodia.

Interpretatio nominis tyranni. Iohan. 8.

Sapores matris impingit alapam.

Cap. 21.

Mater fecundum iustitiam Dei orat, à spiritu sancto, vt creditur, ita edocet.

Cap. 22.

Mater Saporis iurat se velle mori cum sanctis.

missi, vt comprehenderemur : sed tanquàm passerem animam nostrà ex eo liberasti. Et nunc confirma nostros animos, vt possimus aduersùs hunc ignem nos fortiter gerere. Nobis quoque adis in tempore excessùs ex hoc abiecto corpore, & defende nostras animas. Te enim frater & tua virtute, hanc flammam ascedimus.

Cap. 23.

Cùm itaque fuissent milites prope os fornacis, & intolerabilem eius ardorem nõ possent sustinere, sancti qui eos viderant territos : Quid statis, dicebant, quod iussi estis, non facientes? Si hic, qui est conseruus & est ad tempus ignis, vobis visus est tam terribilis : ignis ille gehennæ, qui nunquàm desinit, & nunquàm extinguitur, quem admodùm à vobis tolerabitur? Et quomodò, dixerunt illi, potuerimus effugere, quod vos dicitis, supplicium? Nisi abnegato cultu idolorum, dixerunt sancti, Christo vero Deo verè credideritis, non poteritis illa effugere supplicia. Ad hæc milites : Quandò, dixerunt, Regis iussu seruietes, vobis inferebamus supplicia, contremiscebamus & timore afficiebamur, vt qui expectaremus nos aliquid graue esse passuros. Nunc autem vestram consecuti doctrinam & admonitionem, sumus tranquillis animis, aliquam spem salutis, vt par est, expectantes : sed vos cùm in nos feceritis, quæ oportet & vult vestra fides, ad Regem æternum adducite. hūc enim, in quem cadit interitus, iam sumus abominati. Propter hæc martyres repleti lætitia, Dominũ dixerunt, vna voce laudemus, quoniam bonus : & suaui euadat ei nostra laudatio, qui ædificat animas eorum, qui ad ipsam fidem accedunt, & gaudio propter eorum salutem implet cælestia. Excipe Domine eos, quos hora vndecima conuocasti ad vineam tui martyrij : & da eis mercedem dignam tua bonitate, eos referens in numerum priorum tuorum decertatorum.

Cap. 24.

Milites ergò veluti quibusdam armis inexpugnabilibus, Christi muniti signaculo, simul cum sanctis Acindyno, Pegasio & Anempodisto fornacem ingressi sunt, cùm essent numero viginti & octo, ne ipsa quidem tyranni matre relicta, sed cum eis simul ingressa. Chorus autem Angelorum circa fornacem sanctos videbatur excipiens, & cum eis hymnum canens. Martyres autem cùm sacras animas apud Deũ per ignem deposuissent secundo die Nouembris, locum repleuerunt odore ineffabili : adeò vt qui illic aderant Christiani, quæ dici non potest, voluptatem senserint, & eum laudarent, qui re ipsa implet quæ dicit diuinus Dauid, & in sanctis suis se ostendit mirabilem. Quorum sacræ & preciosæ reliquiæ depositæ sunt in loco, qui dicitur Irenessus, ex quibus manat maxima gratia ad eos, qui accedunt : Ad gloriam Domini nostri Iesu Christi : Quem decet maiestas & laudatio cum eius principio carente patre, & viuifico spiritu, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

VITA S. HVBERTI EPISCOPI LEODIENSIS,
AVTHORE QVODAM EIVS DISCIPVLO VEL
familiari, vt ipsa historia satis indicat. Extat in antiquis
M.S. codicibus.

3. Noubris.
Cap. 1.S. Hubertus
S. Lambertus
ti successores.

Marth. 28.

DOST gloriosum beatissimi ac præcellentissimi antistitis Lamberti à rebus humanis excessum, qui Pontificalem apicem apud urbem Tungrensensem quadraginta annis strenuè ferès, vitæ quidem exempla posteris dereliquit : mortis autem acerbæ viriliter ferendo discrimina, & summi pastoris vestigijs in hæsit, & quantum amoris circa Dominicas oues haberet, aperuit : vtpotè quibus & viuens vitæ contulit pascua, & pro quibus non metuit mortis subire dispendia : Hubertus venerandus præsul eius sedi subrogatur Episcopus, cui non erat virtute secundus. Namque pastor ille pius, qui deuictò mortis tyranno, oues suas consolari dignatus est, dicendo : Eccè ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi : eidem gregi talem actantum prætulit pastorem, per cuius opera, vera esse sua verba ostenderet, virtusque in eo pollens, Christum in se & loqui, & operari clamaret. Egitque, vt assolet, diuina prouiso, vt quia optimi pastoris destituebantur solatio, non rictibus luporum territa, per diuersa dispergerentur, dentibusque lacerarentur : sed succederet pastor, qui humilis gregis curam gerens,